

Микола Жакун

Літературно-художнє видання

Жакун Микола Григорович

Пастка для закоханих

Редактор

Марія Жакун

Комп'ютерний набір

Микола Жакун

Коректори:

Марія Жакун,

Микола Жакун

Верстка

Микола Жакун

Микола Жакун

Пастка для закоханих

Проза. Публіцистика

Здано до набору 01. 07. 13. Підписано до
друку 05.07. 13. Формат 60 x 84 1/16.
Папір офсет. Наклад 100 пр.

Рівне
Спринт
2013

У нову книгу автора увійшло оповідання та публіцистика. У них бачення різних суспільних явищ, роздуми про навколишній світ та розповіді про визначні особистості.

Редактор

Марія Жакун

Комп'ютерний набір

Микола Жакун

Коректори:

Марія Жакун,
Микола Жакун

Верстка

Микола Жакун

З м і с т

Проза

Пастка для закоханих (оповідання).....3

Публіцистика

Шлях до визнання13

Побували в гостях.....14

Славні ділами своїми.....15

Наливайко в Тучині.....17

Подвижництво регента Дем'янюка.....17

Журналіст, поет, громадянин, людина.....19

«Освітянка» та «Освітяночка».....21

Завітайте у «Явір».....21

Стан та перспективи української книги.....23

Ростислав Мокрій – спортивна гордість школи.....25

Літописець застиглої миттєвості.....26

Лиш дві цеглини.....29

Якут.....30

Спочатку був Нестор.....33

Обдаровані створили галерею.....34

Ветеран розповів.....35

Тучин – 1 і Тучин – 2.....37

Парк навколо резиденції.....37

Змучений спекою й дорогою, Міхал Валецький уже в Тучині, сидючи в тіні єдиного крислатого клена, який ріс у дворі його резиденції, уявляв парк. Він вимальовувався в його уяві величними, із високими крислатими деревами, рівними й широкими доріжками. Уявляв себе відпочиваючим у тіні паркових дерев. Уявляв, як прогулюються доріжками парку його гості: поважні сановники, дипломати, посланці короля, поважні дами.

– Парк має бути доповненням палацу, – міркував воєвода. – Величними новобудовами архітектора Фалендіна Мерка славиться вся Волинь. Його архітектурними спорудами гордяться дідичі Корця, Дубна, Львова, Варшави. Резиденція в Тучині теж справа його рук. А як вправно й естетично розписав стіни палацу Бурдлевич, учень Юзефа Маньковського. Воїстину краса на віки. А я посаджу дерева – буде парк.

За дорученням воєводи знайшли майстра паркового мистецтва. Ескіз парку зробив сам пан Міхал. Дерева паркової зони підбирали таким чином, щоб від них була користь щодо прохолоди, щоб поважні гості не скаржилися на здоров'я, перебуваючи на повітрі. А розмістити дерева потрібно було так, щоб вони тішили красою і тих, хто прогулюватиметься доріжками, і тих, хто перебуватиме в палаці. Зробили так, як мріяв господар резиденції.

І в 1798 році парк уже радував і воєводу, і його гостей ніжною прохолодою. Радує і нас тепер.

2012р.

Пастка для закоханих

Оповідання

I

Мина Горобець, найліпший на всю округу мисливець, прогулювався селом. На перехресті доріг, що вели на Узлісся та Озери, зустрілася йому Євка Ковалець й ошарашила несподіваною новиною:

– Вовк у село внадився. Цієї ночі в Івана Куришка теличку потяг.

Дійсно, така новина здивувала Мину. Він вважав, що всіх вовків в окрузі вже винищив. Недарма грамоти за таку роботу щороку отримував. У районі говорили про нього як про людину, яка доручену справу виконує вправно. Саме завдяки його добросовісній роботі район займав перше місце в області по знищенню цих хижаків.

Повернувшись додому, Мина ще здалеку побачив, що на лавочці, перед входом у двір, його чекає Іван Куришко.

– Бачиш, яка оказія, товаришу, вовк, гадость така, теличку потяг. Я пішов по сліду. Слід вів через Лису гору в посадку до Юзіка. У тій посадці слід пропав. Що вже я не робив, як не винюхував, марно.

– Добре, що хоч щось є, – промовив Мина, заходячи у двір. – Попробую його взяти. Почекай, покажеш дорогу.

Мина відкрив свою майстерню, напхав у мішок капканів, вірьовок різного розміру, взяв рушницю й, нічого не пояснюючи Івану, рушив за ним.

Дійсно, на піску чітко було видно сліди вовка. Досвідчений мисливець визначив, чому сліди такі глибокі. Вовк ішов із ношею. Мина відправив Івана Куришка додому, а сам почав мудрувати, як він буде висліджувати вовка. Облаштуваючи капкани, Горобець у посадці пропорався до вечора. Працюючи, ще раз обдумав свої дії, оцінив їх як професійні і, надіючись на удачу, ліг спати.

Тільки-но почало світати, як у вікно хтось затарабанив.

– Мино! Мино! – кликав чийсь голос. – Вовк у мене теля потяг.

Мина схопився з постелі, вийшов на двір і побачив власника голосу – Марка Годунка.

– Не встиг я добудувати хлівчика, теля в старій загорожі на ніч зоставив – і ось яка біда. Нема бичечка, - майже плачучи, пояснював Міні Марко.

Мина мовчав, відчуваючи, що й сам, можливо, винен у тому, що сталося.

– Що ж, піду гляну, може, він зараз десь у посадці.

Мина вдягнувся й пішов оглядати капкани. Сліди вовка він побачив зразу. Той пройшов десь за півметра від капканів.

– Ага, – подумав Мина, – хитрюга, хоче мене перехитрити. Не вийде.

Горобець зняв капкани, повернувся додому, поснідав. Після сніданку взяв сокиру, лопату й пішов знову в посадку. Повернувся додому тільки під вечір.

II

Яші Яцугі Неля Коваль сподобалася ще в десятому класі. Уперше він звернув увагу на дівчину, коли святкували в школі Новий рік. Неля була Снігурочкою. Яша споглядав за нею, милувався й відчув, що закохався. Неля теж запримітила надмірну увагу хлопця.

Почали вони зустрічатися. Яша Нелю проводжав додому після шкільних вечорів, вона виходила до нього на умовні сигнали викликів. Але зустрічі ці були такі утаємничені, що ніхто не міг запідозрити, що це пара закоханих. Яша й Неля ще в школі домовилися, що будуть вчитися в одному інституті, старанно готувалися до іспитів й обоє поступили в педагогічний на філфак.

Улітку ні Яша, ні Неля будівельні зағони не поїхали, а приїхали додому.

Любив свою роботу. Не терпів нехлюйства, безалаберності, неухажливості... Ой, щось я вам і так багато розказав.

Ось такий він – тучинець Іван Йосипович Синельник. Скромний трудяга фронтних доріг і трудових буднів, ветеран війни та праці.

Світла йому пам'ять.

2008 -2013 рр.

Тучин -1 і Тучин-2

Богдан Семашко, одружившись (удруге) з Анастасією Малинською, мав двох дочок: Маріанну та Катерину. Виросли дочки, заміж пора віддавати. Посватався до Маріанни червоноградський староста Станіслав Данилевич. А Катерину уподобав брест-литовський воєвода Ойстах Тишкевич. Віддав Семашко дочок заміж і дав їм посаг: поділив Тучин на дві частини – Тучин- 1 і Тучин- 2.

І нині ці назви існують. По- іншому ще ці частини називають Старе Місто й Нове Місто.

2012 р.

Парк навколо резиденції

Ішло літо 1790 року. Воєвода Міхал Валевський повертався із засідання сейму у Варшаві у свою резиденцію в Тучині. Кортєж воєводи виїхав ще зранку, щоб якусь частину дороги проїхати з прохолодою, а не під палючим сонцем. У Тучині воєводу теж чекали державні справи, так що їхати мусив у будь-яку погоду. Сонце припікало. Йому, чоловіку огрядної статури, сонячні промені допікали нещадно. Здавалося, що коляска нагрілася як ніколи. Воєвода змокрів, усю дорогу обтирався хусточками й мріяв про тінь.

А що його чекає в Тучині? Така ж сама спека.

– Ні, – вирішив воєвода. – Мені зі своїм здоров'ям спеку терпіти негоже. Тим більше, кошти є.

37

мої земляки. Чому? Уперше вісімнадцятирічним я попав у Кривий Ріг, де нас формували в роти й звідки я попав на фронт. Під час бойових дій я по світу багато поїздив. Розкажу ...

Народився я в Харківській області. В українському селі. За річкою було вже російське. Не знаю, як жило те село, що за річкою, але ми зазнали голодомору. Пригадую, як батько приносив кропиву та шматки конини. Уже пізніше, будучи ветеринарним лікарем, я здогадався, чого в колгоспі дохли коні... Задумуюся й тепер. Батько конюхом працював. Офіційна версія така: коні отруїлися трухлюю соломою. А насправді нас рятував батько від голодної смерті.

Іван Йосипович змахнув сльозу спогадів і продовжив:

– А по світу я поїздив. Був у Словаччині, Австрії, Польщі, Чехії. Правда, в Празі не був. Танкова армія Рибалка нас випередила. Вони танкісти, а ми артилеристи дальнього бою. Був в Угорщині. Маю медаль «За взяття Будапешту». Ця особливо мені дорога. Іншими нагородами хвалитись не буду, я вам і так уже щось лишне сказав. У мене ж діти. Син у Рівному, дочка в Харкові – прочитають, сміятися будуть. Скажуть, що дід хвалиться.

Ким я на фронті був? Розвідником-вчислювачем дальньої артилерії.

Ох, як прискіпливо за нами слідкували командири. Слідкували, що ми робимо, як це робимо. А ви знаєте, яка доля розвідника? Знаєте, читаєте ж літературу. Робота розвідника своєрідна. Розкажу про свою. Потрібно було дислокуватися поперед батареї, зайняти висоту, вирахувати дані, ці дані передати в штаб. Штаб приймав рішення й вівся обстріл. На перших порах зі мною був мій командир. І коли він побачив, що я і перший раз, і другий правильно вирахував ціль, то аж тоді коректувати вогонь мене посилали самого.

Повернувся з фронту. Пропрацював 20 років ветфельдшером у Бабині. Закінчив Львівський зооветеринарний інститут, 20 років пропрацював у Тучині.

А треба сказати, що сім'ї Яцут і Ковалів не дуже дружили. Навіть ворогували. Бо ще в молодості Іван Коваль накинув оком на Марійку, сватати планував. А вона взяла й вийшла заміж за Петра Яцуту, не підозрюючи, що за нею сохне Іван Коваль. Щоб не ятрити собі душу, Іван Коваль навіть старався не ходити тією вулицею, на якій жили Яцуди.

III

– Сину, – попросила мати Яшу. – Віднеси батькові сніданок. Він ще в п'ять ранку косити пішов.

Узявши вузлик з їжею, Яша поніс її батькові. Іти треба було через посадку.

– Доню, сьогодні наш батько пасе корови. Занеси йому сніданок, а коли повернешся, то гусенят попаси, – у той же самий час попросила мати Нелю.

Вона налаштувала вузлик із сніданком, і Неля понесла його батькові. Іти треба було теж через посадку.

IV

Прокинувшись рано-вранці, Мина Горобець відчув різкий біль у спині.

– Оце вчора напрацювався, – зробив висновок Мина. – І то ж треба, у такий непевний момент радикуліт схопив. А як же вовк? Якщо й попався в облаштоване мною, то ніде не дінеться.

За цілий день ніхто до Мيني не прибіг скаржитися, що щось у господарстві пропало.

– Значить, вовк мій, – обнадіяв себе Мина. – Ось оклигаю, дістану його й по всьому селу провезу.

V

Сонце вже котилося до обіду, а сніданків ні Петро Яцута, ні Іван Коваль не дочекалися.

– Що це? Жінка здуріла, чи що? Сніданку не несе, – виглядав на дорогу Іван.

– Чого це жінка сніданку не несе?– тривожився й Петро та все поглядав на дорогу.

Якби він поснідав, то докосив би ділянку. А так – ніякої сили. То ж розібрав косу й пішов додому. Там накинувся на дружину:

– Сніданок де?

– Яша ж поніс.

– А що, він не знає, де наш сінокіс? Де він його носить?

Пригнав увечері додому череду голодний Іван Коваль і теж накинувся на дружину:

– Сніданок де? Ти ж обіцяла принести.

– Я Нелю послала. Сама тільки-но з роботи припленталася.

– А що, вона не знає, де в нас корови пасуть?– сердився Іван. – Де вона?

– Ой, і гусенят не пасла, – почала тривожитися Ковалиха. – Те, що я наготувала, гусенята доїли, а тепер голодні. Де ж дівка запропастилася?

УІ

Наближалася ніч. Мина спокійно налаштувався спати. Жінка натерла йому маззю спину, обмотала кролячою шкуркою. Він спокійно заснув.

У хаті Яцут світилося до дванадцятої ночі.

– Ніколи ще Яша так пізно не приходив, – зітхала мати.

І до чоловіка:

– Біжи до дільничого й заявляй, що син пропав.

Петро Яцута кинувся до дому дільничого.

УІІ

У хаті Ковалів світилося до дванадцятої ночі.

– Ніколи ще Неля так пізно додому не приходила, – все повторювала мати.

І до чоловіка:

– Біжи до дільничого й заявляй, що дочка пропала.

Іван Коваль кинувся до дільничого.

Обдаровані школярі разом з учителькою фізики та астрономії Тетяною Володимирівною Ничипорук вирішили робити те, що зараз дуже актуально й потрібно – по-своєму рятувати світ красою. Молода художниця, що закінчила Новоград – Волинську школу мистецтв, Рівненський державний гуманітарний університет, зібрала команду юних художників і за короткий час створила з дітьми чудову галерею. Взялися малювати Надія Кирильчук, Галина Прокопчук, Олександр Галайчук, Єлизавета Чорна, Олена Грицюк, Наталя Бенькалович, Тарас Яромльчук. Малювали з любов'ю, натхненно й радісно. Гурток свій назвали «Юний художник».

Тетяна Ничипорук сама теж представила ряд своїх робіт. Серед них – «Храм надії», «Перлина Тучина», «Походжає осінь гордовито», «Свідок історії». Роботи яскраві й досить професійні. Особливо слід відзначити також роботи Олександра Галайчука.

Добру справу зроблено. Ентузіастам допомогли реалізувати свої наміри працівники школи, батьки. Фарби юним митцям подарував Микола Прокоп'юк. Рамки зробив Сергій Журомський. Посильну допомогу надали також Віктор Ничипорук, Сергій Гулько, Роман Бенькалович. У книзі відгуків є запис просвітянки з Тучина Тетяни Мазур: «Дякую за творчість – спосіб оновлення й вдосконалення людини. Це рушійна сила, яка підтримує в нас життя».

2008р.

Ветеран розповід

Якось під час виборчої кампанії я розносив бюлетні для голосування й завітав у дім ветерана війни та праці Івана Йосиповича Синельника, знаного тучинського ветеринарного лікаря.

Він і розповів:

– На фронт я попав у 18 років. Коли у Тучин приїжджають міняти олію на картоплю з Кривого Рогу, то я виходжу до них і кажу, що вони

Завдяки «Велесовій книзі», «Повісті минулих літ» українська писемність отримала подальший розвиток.

У 1030–1050 рр. створено «Слово про закон і благодать» Іларіоном Київським, митрополитом часів Ярослава Мудрого. Серед видатних пам'яток давньоруської художньої літератури XI - XII ст. почесне місце займає поема «Слово о полку Ігоревім», яка написана невідомим автором у 1187 році.

Подальший розвиток української писемності, її розквіт підтверджено «Поученнями» Володимира Мономаха, «Житієм Ольги», «Житієм Володимира», «Києво– Печерським патериком», «Пересопницьким євангелієм» (1561 р.)

А ще пізніше українську писемність продовжували розвивати Лазар Баранович, Феофан Прокопович, Памво Беринда, Іван Вишенський, Григорій Сковорода, Тарас Шевченко...

Отож, маючи такі древні історичні першоджерела, таких видатних майстрів слова, шануймо себе, позбавляймося меншовартості й малоросійського холуйства, бо ми того варті.

Обдаровані створили галерею

На першому поверсі Тучинської школи діти й дорослі часто зупиняються, щоб помилуватися роботами картинної галереї під назвою «Наша гордість – древній Тучин». У красивих рамках під склом висять 24 картини, де фарбами або олівцем зображено наймальовничіші місця Тучина: його храми, історичні пам'ятки, старовинні гарні будівлі.

Ми часто грішимо, говорячи, що наша молодь нічого не варта, звинувачуємо її в байдужості. Та є, виявляється, серед молодих таланти, які вміють творити красу й ділитися нею з іншими.

Дільничий міліціонер Лукаш Олексійовець, додивившись «Весілля в Малинівці», укладався спати.

Раптом почув стукіт у двері. Коли їх відчинив, то побачив голову дядька Петра Яцути. До нічних відвідин своїх земляків Лукаш звик. То курку в когось поцупили, то індика, то чиясь курка не там кубельце облаштувала й неслася. Із усіма негараздами приходилося розбиратися.

Дядько Петро почав ще з порога:

– Син пропав. Ніс мені на сінокіс сніданок і не доніс. Я ждав його на сінокосі й не діждався.

Почувся знову стукіт у двері. Коли вони відкрилися, Лукаш побачив голову дядька Івана Ковалю.

– Дочка пропала, – почав Коваль з порога, не звертаючи уваги на те, що в Лукаша гість. – Несла мені сніданок, а я корови сьогодні пас, і не донесла. Ждав до вечора, а її нема.

– Здрастуй, Іване, – привітався Петро, вислухавши односельця.

– Здрастуй, Петре, – придивившись до відвідувача, привітався Іван. – А ти чого тут?

– Так от і кажу. Син на сінокіс мав сніданок принести, а не доніс. Пропав.

– Озеро в нас одне, – почав робити висновки Лукаш. – Але ж ви пасли худобу не біля озера? – запитав він Івана.

– Ні.

– А ви, дядьку Петре, не біля озера косили?

– Ні.

– Значить, одна версія відпадає, – розмірковував про себе дільничий.

– Яка версія? – в один голос запитали дядьки.

– Не важливо, але відпадає, це точно. А на сіннику ви в себе, а ви в себе дивилися?

– Ні, – відповіли дядьки.

– Ото йдіть і подивіться. Діло молоде. А завтра вранці приходьте. Коли їх там немає, то будемо далі думати.

Дядьки вийшли з хати.

– От бачиш, як воно буває, – почав Петро. – Ми не миримося, а нещастя нас єднає.

– Отож і воно, – тяжко видихнув Іван. – Єднає. А що ж ми жінкам скажемо?

– Скажемо, що завтра все проясниться. Але на сінник загляни. Якщо щось побачиш, то повідом.

– І ти теж.

Петро з Іваном розійшлися, кожен пішов на свою вулицю. Ні той, ні інший, оглядаючи сінник, утішної новини не повідомив.

IX

Неспокійно пройшла ніч. Тільки Мина Горобець спав солодко, як у люльці. Жінка ж бо постаралася, добряче натерла йому спину мазю й шкуркою кролячою огорнула. Так що спав як убитий. Прокинувшись уранці, спросоння подумав:

– От би ще отак деньок і ніч провалитися, то й був би здоровим і вовка вже б по селу возив.

Дрімаючи, Мина уявляв картину поїздки по селу. Ось він запрягає свого Орлика, їде селом, оголошує всім, що спіймав хижака. За ним іде юрба людей.. Він підходить до пастки... І враз Горобець прокинувся. Уявилося йому, що в пастці не вовк... Мину прийняв холодний піт.

X

Дільничий міліціонер Лукаш Олексійовець подзвонив у райвідділ, розповів про пригоду в селі й повідомив, що на нараду не приїде, бо буде займатися пошуком зниклих.

Черговий по райвідділу міліції доповів начальнику Харитону Крисяку:

– Чепе в Олексійовця. Двоє молодих людей зникло. Боюся, чи не прийдеться й нам підключитися.

– Прийдеться чи не прийдеться, чого розмусолювати.–
Висилай наряд, – розпорядився начальник.

Спочатку був Нестор

9 листопада, у день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-літописця Києво-Печерського, автора літописного зводу «Повість минулих літ», встановлено День української писемності та мови.

Відомо, що Нестор сімнадцятилітнім юнаком прийшов до Києво-Печерської лаври. Він був надзвичайно здібною людиною, дуже цікавився давньоруськими та іноземними літописами. Читав їх в оригіналі. Нестор став не тільки монахом-чорноризцем, а й батьком української історії. Так конкретизовано й художньо та яскраво до нього на Русі не писав ніхто.

Українська (у ті часи давньоруська) писемність відома здавна. Свідченням нашої древньої писемності є прошумерські письмена I – III тисячоліття до н. е., віднайдені біля Мелітополя.

Про це свідчать і давньоіндійські Веди. Веди – найдавніші пам'ятки індійської словесності, створені в кінці I тисячоліття до н. е. Вони увібрали в себе поняття, значення слів, спільнокореневі слова з давньоруської мови. Дослідники Ведів визнають, що писемність до них дійшла з півночі України. Індійці гордяться тим, що писемність їм дав такий древній народ, як український. І не вбачають у цьому своєї меншовартості.

Про розвиток писемності в древні часи свідчить і «Велесова книга». Ось історія її знайдення. У роки громадянської війни в Україні в одному з маєтків білогвардійський офіцер знайшов загадкові дощечки. На них було видряпано якийсь текст незрозумілими літерами. Пізніше його було розшифровано.

Учені вважають, що «Велесова книга» – це історико-релігійна пам'ятка V–IV століть. У ній зібрані епічні твори наших предків про світ, природу, богів, яким вони поклонялися.

І справді, долетів до Владивостока. Перевіряючи подумали: «Якщо долетіла людина, то її при посадці перевірили».

Кинувся майбутній рибалка в порт. А риболовецькі судна в рейсі. На траулерах свої дизель-мотористи є, штатні. Підказали добрі люди, що в Магадані дизель-мотористи потрібні. І Якут подався в Магадан. Золото добував. І тут не те. А є ще ж Тюмень, Нижневартівськ, Якутськ. І він правдами й неправдами (де з трудовою книжкою, де без неї) уже в Тюмені, Нижневартівську, Якутську. Якщо була копійчина, то в поїзді на верхній полиці спав, якщо ж її не було, то під вагоном їхав, у відділенні, де собак перевозять.

У Якутську наш мандрівник-трудолюб, дизель-моторист вищої категорії, і зупинився. Ось чому Якут. Працював у шахті, своїм дизель-мотором допомагав шахтарям вугілля видобувати. Благо, Якутськ на вугіллі стоїть. Потім перейшов на нафтобазу. Подавав електрику не тільки на об'єкт, а й на частину міста. Одружився. Дружина якутка. Пішли діти: двоє. От і приріс мандрівний залузецький романтик до постійного місця проживання. А думки, душа – у рідному Залужжі.

І ось сидить переді мною Якут. Плечистий, по природі своїй низькорослий – із дитинства таким був. При світлій пам'яті згадує дитинство. У мові використовує вперемішку російські й українські слова. І своєї мови на чужині не забув, і чужу вивчив. Нині Якут пенсіонер. Оце через сорок два роки повернувся в рідні місця. Зустрівся з друзями дитинства, обходив стежками-доріжками знайомі місцини, згадав про вітряки і про те, як ліс на весняних канікулах садили. А ліс уже давно виріс. Придивився до життя – буття своїх рідних поліщуків і дійшов висновку: «Якби я вернувся в Залужжя – не вижив би. Може, протягнув би рік – два – і все. Я звик до клімату в 50 градусів морозу. Знаю свою роботу, мене цінують за мої справи. А тут я вже зайвий». Оце слово «зайвий» він промовив із гіркотою.

А Якут – це товариш мого дитинства, однофамілець, простий залузецький хлопець. Тепер він Іван Жакун із Якутська.

2012р.

Сформували групу із двадцяти міліціонерів. Спецтранспортом виїхали на пошуки.

Лукаш підняв на ноги жителів села. Обійшли луг, навколишній ліс, обдивилися канали. Кожний із жителів обдивився свої сінники й копиці. Лукаш хотів і Мину потривожить, але йому сказали, що той зліг із недугою й уже другу добу не встає з ліжка, тому його вирішили не турбувати.

Молодих не знайшли. Відклали пошуки на наступний день.

XI

Того дня Мина Горобець прокинувся майже здоровим.

– От що то значить пролікуватися як слід, – розмірковував він.

Швидко застріг Орлика, під'їхав до магазину. Здивувався, чого це так багато людей у центрі села. Запитав в Івана Гомоня:

– Вовк за ці дні нічого не натворив?

– Та нічого вроді, – відповів Іван.

Тоді Мина звернувся до присутніх:

– То що? Йдемо дивитися вовка. А то щось я останні два дні розклеївся, радикуліт мучив, то й не оглядав підготовленої для хижака пастки.

Частина жителів рушила за Миною, інші залишилися обговорювати план пошуків і чекати приїзду міліціонерів. У кавалькаді земляків, що ув'язалися за Миною, ішли Іван з Петром та їхні дружини. Ось підійшли до посадки. Мина впевнено попрямував по стежці між соснами.

XII

За два дні перед тим...

Іде Яша, несе батькові сніданок. Він знає, що батько косить біля канали. Що то є пройти насипаною щебенем дорогою в сторону Узлісся й дійти до канали? Та ні, Яша вирішив скоротити шлях, пішов через посадку. Іде собі, «Червону руту» насвистує.

Ступив на глицю й раптом відчув, що летить униз в якусь яму. Стало темно, і ніби зверху ляда закрилася. Почав кричати:

– Люди! Є хто тут? Поможіть!

У відповідь ні звуку. Обмацав Яша пастку: стіни піщані, сухі, дно м'яке. Викопано по-свіжому. Підстрибнув, щоб учепитися за якусь гілляку. Не дострибнув. Яма виявилася глибокою.

Сів на дні пастки й почав обдумувати подальші дії. Добре, що хоч залишився цілий. Їжа, яку ніс для батька, практично пропала.

ХІІІ

Іде Неля, несе батькові сніданок. Вона знає, що батько її пасе корів за канавою. Що то є пройти щибеневою дорогою в сторону Узлісся й дійти до канами?

А там місток – і ти вже на місці. Та ні, вирішила дівка скоротити шлях, пішла через посадку.

Іде собі, «Червону руту» мугикає. Ступила на глицю й відчула, що летить вниз.

– Ой, – тільки встигла викрикнути.

Й опинилася біля Яші. Теж, слава Богу, ціла. Лише їжа, яку несла батькові, змарнувалася.

– Нелю, ти чого тут? – не знаючи, що казати, запитав Яша.

– А ти чого тут? Спеціально підстроїв? А як ти взнав, що я буду цією дорогою йти? – накинулася на Яшу Неля.

– Нічого я не знав. Я батькові сніданок ніс.

– Я теж сніданок батькові несла. Він корови за канавою пасе.

– А мій перед канавою косить, – із сумом промовив Яша.

Неля обмацала стіни, підстрибнула, щоб за щось учепитися, та марно. Не дострибнула.

– Давай хоч покричимо, може, хтось почує, – запропонувала дівчина.

– Я вже кричав. Ніхто не чує, – радіючи такій ситуації, промовив Яша. – Будемо чекати й думати, як нам звідси вийти. Підсунься ближче до мене, зігрієшся.

Неля податливо притулилася до Яші.

А Радянський Союз ого який великий. Побачити – то одне, а ще й карбованця треба заробити.

Якут вважав:

– Якщо заробляти карбованці, то довгі. Якщо отримувати зарплату, то пачками. А що для цього потрібно? Хороша робітнича спеціальність.

І Якут вступив до ПТУ. Здобув спеціальність дизеліста–моториста бурових установок.

– Дизель-моторист знайде собі роботу й на буровій, і в шахті, і на кораблі, і в якійсь котельні, – вважав Якут. – Отож, щоб мати великі гроші, треба штурмувати Сибір та Далекий Схід.

Начальство теж мало свої плани на випускників ПТУ. Заявок на працівників було багато, а випускників, та й ще таких, що закінчують училище з червоним дипломом, мало. Серед них Якут.

Навчання закінчено, романтична душа нашого героя прагне роботи й пригод. Перше направлення на роботу – в Казахстан – Мангишлак. Моторист бурової. Давай, Якуте, качай нафту, заробляй «довгі карбованці». Три роки тягнув він цю лямку. Завелися друзі, компанії, дружина – казашка.

Але душа Якута була не на місці. Це не його, цього мало. Плани шкереберть. Думки, думки й нарешті дії...

Залишає Якут бригаду. Все нажите – дружині. Залишає Мангишлак і з напівпорожнім чемоданом їде на Далекий Схід. Владивосток – місто закрите. У нього не потрапиш, коли захочеш.

А хотілося Якуту на риболовецький флот. Половити б рибу, поплавати морями – океанами. Та поки що – зась. Не пускають у Владивосток. Вичитав в оголошенні, що робітники потрібні в Хабаровськ на лісорозробки. І Якут уже в Хабаровську. Валить ліс, обрубуює гілляччя, заробляє карбованці.

Романтика романтикою, але така романтика може й до смертного одра довести. Особливо в сезон нападу кліщів. І відчув це Якут на собі. Відрятували товариші. Ця пригода й дала поштовх думкам знову про Владивосток. Як же туди потрапити? І осінило Якута: «Тільки літаком. Це не поїзд. Куди мене з аеропорту дінуть?»

Через десятиліття, у червні 2004 року, на Трійцю, зібралися колишні дібрівці на зустріч. Приїхали на територію, де залишилося кілька хат та напівзруйновані школа й магазин. Родини Харчосів, Калюжних, Орленків, Гуменюків, Марчуків, Брижицьких, Попелюків, Власюків, Годунів, Шевчуків, Савуляків, Голянських, Користинських та інших – більше півсотні дорослих зі своїми дітьми – прибули до невеликого ліска площею десь із гектар (ліска Калюжних), що досі зберігся неушкодженим і нагадував старшим людям про їх незабутнє минуле.

То були хвилюючі миті для колишніх односельців. Не всі впізнавали один одного, а впізнавши, раділи, обнімалися, навіть плакали, розчулені згадками про свою малу батьківщину. Люди знаходили місця, де стояли їх хати, розповідали один одному, як і де живуть. Я разом з дружиною та її родичами тоді прийшов до місця, де були чималі обійстя братів Харчосів, батька й дядька дружини. Там усюди було засіяне поле. І тільки кілька шматків цегли підказали нам, де були колись чималі господарства, де жили родини дбайливих господарів. Поглянув на дружину та її рідних. Жаль стиснув серце. Відчув їх біль за минулим. І за тими, кого вже немає серед живих.

Усі, хто приїхав на зустріч, щиро дякували її організаторам – Миколі Марчуку та Марії Гуменюк.

Якут

У Залужжі він з'явився через 42 роки. Живим і здоровим. А до його з'яви ніхто й не знав, чи живий він, куди подався, куди пролягли його шляхи – дороги. Листів не писав. Хай думають, що все добре. Мати відійшла у вічність, а писати братові, вважав він, це не по-чоловічому. Навіщо мужик мужикові буде виливати душу.

Сорок два роки тому Якут закінчив школу й шляхи – дороги його пролягли в широкий світ. А він справді широкий. Смілива й романтична натура прагнула побачити все й одразу.

XIY

– Ось це дорога, по якій вовк ішов. Ось тут я капкани ставив, але він, зараза вовча, у них не попався. А отут я пастку налаштував, – пояснював людям Мина. – Ямочка дай Боже. Глибоченька. Якщо вовк у неї вскочив, то він наш. Я думаю, що вскочив. Недарма я цілий день копав, навіть радикуліт вхопив. Тут більше мого зросту. Пастку я хитру придумав. Сплів із лози кришку, лозу запихнув у пісок, насипав зверху глиці соснової, ще й овечу ратицю поклав, щоб вовчисько чув, де є йому поживитися. А ви ж знаєте: лоза гнеться й випрямляється. От я так і зробив: ступиш на неї – зігнулася, відпустиш – випрямилася. Так що вовку там повна темінь. Тюрма, так сказати, піщана. Два дні я не заглядав до пастки, ви ж знаєте, радикуліт мучив.

Мина тихо підійшов і прислухався. У ямі ніби хтось ворухився.

Неля і Яша з ями теж прислухалися, що робиться зверху.

– Охляв за два дні вовчище з голоду. Навіть голосу не подає, – зробив висновок Мина.

Він підійшов до пастки, потер руки й покерував:

– Іване, тримай одну сторону, а ти, Петре, другу. Добре тримайте, лоза пружинить. Піднімайте.

Над головами Яші й Нелі просвітліло. Зверху відкрилося небо. У пастку попали промені сонця, яких вони не бачили два дні.

Разом із променями схилилося до ями декілька голів:

– О, тату, а чого ви тут? – не знаючи, що питати, промовила Неля.

– О, тату, а чого ви тут? – ні з того ні з сього бовкнув Яша.

– То що? Є вовк? – цікавилися задні.– О, та тут двоє. А вовк де? – дивувався Мина.

– З'їли! – викрикнув Яша. – Драбину подайте.

Мина кинувся до воза, зняв драбину й подав у яму. Першою вилізла Неля, а за нею й Яша. Яцутиха й Ковалиха споглядали цю картину мовчки. Їхні обличчя наливалися червоною фарбою. Від сорому обидві ладні були сховатися в сосняк.

Першою спохватилася Марія Яцута:
– Ой синочку, дві доби тебе не було. Чи ти ж хоч цілий? А що ж ти їв?
Серед людей почувся смішок.
– Так ви ж йому, кумо, сніданок дали,– нагадала Настя Адамкова.
– І дівці теж сніданок дали. Я від міліціонера чула, – обізвалася Тетянка Сидоркова.
– Хіба їм двом у такій купелі ще й їсти треба?
висловив сумнів Коля Холостяк. – Я з такою тиждень витримав би без їжі.
– Ти хочеш сказати, що вони не тільки сніданки Петрові й Іванові їли?– підколював Левко Мазур.
– Само собою. Як пить дать,– підвів підсумок Пильо Білий. – Тепер їм одна дорога – в сільраду. Хай Семеновича кличуть – і заяву подають.
Яша й Неля мовчали, опустивши голови.
Такого повороту подій не чекали ні Яцуті, ні Ковалі. А люди підхопили молодих під руки й повели до сільради. Заспівали: «Горіла сосна, палала, горіла сосна, палала. Під нею дівчина стояла». Гомоней невпопад співав «лежала». Деякі, дивлячись на Зінаїду Коваль, хіхікали.
Мина сам залишився біля пастки. Повидирав лозу. Почав яму засипати. Коли вже майже засипав і яма не являла загрози чиемусь життю, то пішов у посадку до Юзіка. Там у заростях сосняку він випадково побачив мертвого вовка. Біля лігвища валялися кістки, а одна кістка стирчала у вовка з рота.
– Ось чому вовк більше не приходив у село, він удавився кісткою, – зробив висновок Мина.
Тоді прикидав тушу сіроманця піском та глицею й пішов до воза.
А через місяць щасливі Яша та Неля вже просили Мину Горобця на весілля.

людину й громадянина, що гідно прожив життя. Лишилася наша з вами вдячність. А це, погодьтеся, немало.

1997р.

Лиш дві цеглини

Серед численних масових кампаній радянських часів, що круто змінювали, а іноді безжально ламали долі сотень і тисяч людей, нині вже напівзабута ліквідація так званих неперспективних сіл та хуторів, насильницьке переселення їх мешканців у великі села. Ще сорок років тому квітував у полях між селами Воскодави, Малинівка, Красносілля та Липки хутір Діброва. Тоді налічувалося до 40 чималих селянських господарств, на центральній вулиці була доглянута початкова школа, у якій довгі роки навчала дітей досвідчений педагог Надія Тимофіївна Шевчук. Я приїхав сюди вперше для знайомства родиною моєї дружини. Приємно вразила краса хліборобських обійсть, розташованих серед доглянутих полів на відстані десь 300 – 500 метрів одне від одного. Тут панував особливий уклад хутірського життя, що бере свій початок із далеких козацьких часів.

Добре пам'ятаю живописні місця, так звану «саджалку», луги, де випасали добірну худобу, пагорби. У Діброві були також тік для зерна, конюшня місцевого колгоспу, магазин. Як справжню біду сприйняли дібрівці віднесення їх хутора до неперспективного. І ось примус – переселення. Почалося залякування тих, хто не хотів іти з рідних місць. Їм зменшували присадибні ділянки, виривали фруктові дерева в садах. Скільки довелося пережити тоді людям, зокрема моїм тестю й тещі. У них була на той час нова хата, чимало господарських будівель у дворі, прекрасний фруктовий сад. І все це прийшлося продати за безцінь, а потім купувати в Тучині іншу хату за значно більшу ціну. Подібні труднощі, великі матеріальні збитки спіткали й інших хуторян, що виїхали не за своєю волею у Воскодави, Рівне, Колоденку, Великі Межиричі, Красносілля, Малинівку, Тучин...

З гіркотою в душі залишали вони рідний хутір, але пам'ять про нього зберегли до кінця життя.

Він зробить фотографії...» Прізвище не називалося, бо й так усі знали, до кого йде людина. Один знімок від Тивончука коштував 50 грошів. Проте майстер брав за роботу також салом, м'ясом, яйцями, зерном.

У роки війни виникли проблеми із вузькою плівкою до фотоапарата «Лейка». Однак кмітливий тучинець змайстрував спеціальний ліхтар, правдами й неправдами роздобував касети із широкою плівкою для аерофотозйомок та вночі розрізував її на вузькі й короткі смуги. Тобто швидко подолав і це.

Як свідчить син майстра Валерій Левкович, на зазначену пору припадає контактування батька з націоналістичним підпіллям. Тоді ж він фотографував і бійців УПА. Правда, потім ці знімки довелося знищити.

Після визволення краю від німецько-фашистських загарбників Тивончука до війська не призвали, оскільки мав поважний вік та ще й погано бачив. Замість цього постійно викликали в місцевий відділ НКВС та примушували знімати заарештованих, убитих, засуджених. Щодо негативів та фото, то їх завжди забирали.

Якщо польська влада ставилася до кустарного промислу фотографа-тучинця позитивно та навіть надала відповідний патент, то за радянської йому довгий час забороняли займатися улюбленою справою.

Наскільки 30-ті роки відрізнялися від 60-70-х, настільки й різні знімки, зроблені Тивончуком у зазначену пору. По-перше, майстер працює вже в кольорі, експериментує, розфарбовує свої фотографії. По-друге, кардинально змінюється композиція робіт.

На зазначений час припадає й поява перших учнів майстра. Передусім це його дружина Фаїна Кузьмівна, уже згаданий син Валерій Левкович та гошанець Григорій Максимович Надюк, якого Левко Іванович згадував з особливою теплотою й вдячністю та котрий у райцентрі теж здобув собі славу справжнього фотоаса.

Немає з нами Левка Тивончука, але лишилися його численні фотографії, що дихають минувиною. Лишилася пам'ять про

Публіцистика

Шлях до визнання

Батьківщина Мальвіни Іванівни – Київщина. Тут у с. Варовськ Іванківського району вона й народилася у сім'ї вчителя. Сім'я була дружною, працелюбною. Коли Мальвіна була ще дошкільням, родина переїхала в Житомирську область, де Івана Антоновича Блажієвського призначили директором сільської школи. Будучи вже з дитинства знайомою зі шкільним життям, оскільки неодноразово приходила на уроки до тата, Мальвіна пішла в перший клас школи так, як ідуть до рідної домівки.

Доле – доле! Згадувала її Мальвіна Іванівна й у страшних згарищах, і в голоді, і в труднощах війни. Дитинство людей її покоління співпало зі страшними роками фашистської окупації. Батько пішов на фронт, мати залишилася з трьома дочками. Матеріальні нестатки, постійне чекання з війни батька, жахливі місяці окупації – усе потрібно було перенести й вистояти, не схилити голови перед ворогом, зберегти в собі дух людини. Хотіла сім'я евакуюватися за Дніпро, та не встигла. Змушені були поселитися в рідні в с. Недашки Житомирської області. Сюди ж у кінці війни повернувся з госпіталю після поранення Іван Антонович. Знову школа, навчання, праця...

У 1946 році І.А.Блажієвський був викликаний в Міністерство освіти УРСР і призначений на роботу в розпорядження Рівненського облвн. І ось по бездоріжжі, на селянському возі сім'я приїжджає в Гориньград. А через рік Івана Антоновича призначають завідувачим Тучинським райвно. Для Мальвіни з тих пір Тучин став рідним селом. Тут закінчилося її дитинство, пройшла крилата юність, у ньому вона прожила своє життя.

Закінчила Мальвіна Іванівна школу й уже тоді вирішила піти шляхом свого батька. Спочатку працювала піонервожатою, пізніше закінчила філологічний факультет Рівненського державного педагогічного інституту й отримала призначення в Тучинську СШ.

Доброта, гостинність, привітність, доброзичливість, уміння прийти на допомогу людині стали основними рисами в характері Мальвіни Іванівни. З нею завжди можна було порадитися, поділитися своїми радощами й печалю. Їй були притаманні принциповість, працелюбство, уміння й бажання передати свої знання дітям. Тому через деякий час Мальвіна Іванівна була призначена завучем і працювала ним довгі роки, навіть уже перебуваючи на заслуженому відпочинку. Вона залишила по собі добру славу та вічну пом'ять.

1987 р.

Побували в гостях

Кожна людина береже в пам'яті незабутні зустрічі з цікавими людьми. А якщо ці люди літератори та ще й книги з автографами дарують, то пам'ять про такі зустрічі залишається назавжди, а книги зберігаються в сім'ях як реліквії.

У Тучинській школі започатковано хорошу традицію: проводити зустрічі з місцевими літераторами. Дирекція підтримує таке починання, а вчителі української мови та літератури їх організують. Хороші ж спогади залишаються в пам'яті вихователів та вихованців на все життя.

За останні десятиліття в школі побували Олександр Богачук, Микола Пшеничний, Микола Шакура, Степан Бабій, Микола Марчук, Марія Яковчук, Микола Береза, Ростислав Журомський, Олександр Форманчук та місцеві автори – члени мистецького об'єднання «Тучинський передзвін»: Надія Янчук, Микола Прокоп'юк, Тетяна Мазур, Марія Жакун, Наталя Бенькалович, Галина Кирильчук, Лариса Ничипорук, Надія Степанюк.

Вони представляли свої книги, цікаво розповідали про шлях у літературу, читали власні твори.

Маємо наміри й надалі проводити такі зустрічі.

2012 р.

знімку себе, свої родини, дітей, ту чи іншу сімейну урочистість, зробити фото на паспорт тощо.

До речі, про останнє. Оскільки посвідчення особи передбачало невелике фото, то кмітливий Левко Іванович розрізував у темноті касету на чотири частини, фотографував і таким чином отримував дві пари карток для паспорта. Втім, були й інші знімки. Маю на увазі зафіксовані на плівку тогочасні масові заходи – демонстрації, похорони, весілля. На одній із таких робіт бачимо мітинг у Тучині з нагоди смерті в травні 1935 року маршала Юзефа Пілсудського. Хоч із тих пір сплило понад сім десятиліть, проте знімок такий, ніби зроблений лише вчора.

Перебираю знімки далі. Ось сімейство поляків, ось єврейська родина. Датовані роботи 1929, 1930, 1934 та пізнішими роками. На зворотньому боці фіолетовий штамп: «Заклад фотографічний. Л.Тивончук. м. Тучин на Волині». Ось на фото зафіксований Левко Іванович у своїй лабораторії під час роботи. Тут же апаратура, плівки, касети. Де ж він їх брав у ті часи? Купував у Тучині в чотирьох відповідних крамницях, дві з яких належали полякам, а дві – євреям. І в тих, і в інших можна було замовити будь-що. А відтак і з поляками, і з євреями Тивончук завжди мав дружні стосунки. Готових закріплювача й проявника Левко Іванович не купував, а виготовляв сам, використовуючи хімічні компоненти. Сам же потім зважував, змішував, проявляв і закріплював.

Лабораторією слугувала одна з кімнат будинку, де жив тучинський фотомайстер. В іншій розміщувався фотозал із стіновими живописними панно – деревами, кущами, тваринами. На фоні останніх полюбляла фотографуватися дітвора, яка завжди ставала таким чином, що здавалося, ніби довгі вуха зайця знаходяться в її руках. Фотографував Левко Іванович і надворі. З цією метою одна із зовнішніх стін будинку була теж покрита живописом.

Ясна річ, роботи вистачало. Коли ж розпочалася паспортизація населення, то клопотів додалося ще більше, оскільки цілий день приходилося знімати, а вночі – робити картки. Саме тоді з'явилися перші черги. Траплялося, що люди ночували під хатою. Оскільки Тивончук був єдиним на весь куц фотографом, то швидко завоював популярність. Селяни так і говорили: «Їду (йду) в Тучин до Левка.

27

Літописець застиглої миттєвості

Є в сім'ї Тивончуків цінна реліквія – стара, поживкла від часу Біблія. У ній такий же поживклий листок паперу. Читаю: «Левкій Ивановъ Тывончук родился в среду, 14 декабря 1883 года, в мястечке Тучини Волын. Губерн. Ровенского уезда. Воспитатели: Иванъ Григоріевъ Тывончук, Анна Трофимовна Немкович». Підсумовує чіткі чорнильні рядки підпис – «Садайковскій». Не важко здогадатися, що це копія метрики, зроблена дещо незвичним чином.

Читаю сторінку далі. Ось записи про вінчання, народження дітей. Внизу, як це й повинно бути, підпис священника. Як бачите, багатодітна родина Тивончуків завжди узгоджувала свої дії з Богом, церквою. А відтак і Левко усвідомив цю істину ще в дитинстві, ще босоногим хлопчиною тягнувся до знань, до непізнаного й невідомого. На жаль, у школі, куди віддав його батько, провчився недовго, але грамотою все одно оволодів. Та так, що складав і записував невдовзі навіть сатиричні мініатюри.

У вікопомному 1914 – му році Левка Тивончука призвали до війська, то ж два довгих роки юнак провів в окопах. Між іншим, саме з фронту він привіз перші знімки та німецький фотографічний апарат «Фотокор». Тобто зацікавився фото-справою всерйоз і надовго. Настільки, аби згодом увійти в історію краю в якості єдиного на весь куц літописця, котрий умів зупиняти миттєвість.

Однак спочатку потрібно було вивчитися та відшліфувати набуту майстерність. А раз так, то Левко Иванович дістається Рівного, знаходить приватного фотографа (німця) та бере в нього приватні уроки. Після цього повертається в Тучин і вже сам працює фотографом. На цю пору припадає купівля «Лейки» – апарата з вузькою плівкою. Однак не відкидається в бік і старий «Фотокор», основа котрого – касети(пластини) розміром 9x12 або 9x14. Принцип тут простий: одна касета – один знімок. Роботи накопичувалося багато, оскільки селяни бажали зафіксувати на

Славні ділами своїми

Тучинська школа, яка на сьогодні випустила у світ більше 2000 учнів, повсякчас славилася своїм освітнім рівнем та таким же рівнем освіти своїх педагогів. Зокрема, у 40 – 50-х роках минулого століття, коли заклад тільки-тільки входив у пору свого становлення, тут викладали вчителі з дипломами престижних, навіть знакових альма-матер. Передусім маю на увазі директора В.Я.Червоного, який закінчив два вузи – Варшавський університет та Рівненський державний педінститут. Щодо Г.Ф.Журахівського та Г.О. Крижанівського, то вони свою вищу освіту здобули в Санкт - Петербурзькому університеті. Окремо в цьому списку стоїть учитель Г. І. Скрипник. По-перше, він є рідним братом патріарха Мстислава та племінником Симона Петлюри, по-друге, отримав диплом Празького університету.

Поміж випускників, які закінчили Тучинську СШ, чимало таких, хто досяг вагомих успіхів на своєму життєвому шляху, ким по праву пишається не лише школа, а й весь Тучин, увесь наш район. Скажімо, Г.В.Червоний (між іншим, син директора) був учасником першого пуску ракети конструкторського бюро М.К.Янкеля, старту космічних кораблів із Ю.О.Гагаріним, Г.С.Титовим, П.Р.Поповичем та іншими космонавтами на борту, запуску міжпланетної станції для дослідження Венери. Разом із тим він є автором книг «Українське словотворення від Трипілля до Іудеї», «Слов'янський «ікс» або таємниці граматики». М.Г.Стадник, інший випускник школи, після закінчення Харківського інженерно-будівельного інституту пройшов шлях від виконроба до начальника главку Мінбуду та начальника Держбудінспекції УРСР. Керував введенням у дію ряду великих вітчизняних промислових об'єктів. Зокрема, очолював будівництво Білоцерківського виробничого об'єднання шин і гумових виробів, виробничого об'єднання «Хімволокно», що в Черкасах, Броварського заводу алюмінієвих будівельних конструкцій, Київської фабрики з виготовлення картону, заводу з виготовлення соди, що в кримському Красноперекопську, а на початку 1990-х рр.. – промислово-енергетичного комплексу поблизу Дархана, що в Монголії.

Зробив 3 винаходи й написав 6 наукових праць. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю МНР. Біографічна довідка про М.Г.Стадника є в енциклопедії «Будівництво. Видатні інженери України». Г.Ф.Семенюк – доктор філологічних наук, професор. Закінчив Київський університет ім. Тараса Шевченка, захистив кандидатську та докторську дисертації з української літератури, очолював кафедру української літератури, працював у першому Міністерстві освіти незалежної України. Нині він директор Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.. Г. М. Ярмольчук – кандидат медичних наук, хірург, автор 76 наукових праць, 17 винаходів. Його колега Н.О.Біль – головний отоларинголог Києва, завідувач відділенням лорклініки столичного медвузу ім. О.Богомольця;. Т.І.Паніманська – завідувача кафедрою педагогіки та психології РДГУ, професор. П.Д.Лежнюк – доктор технічних наук, професор. А.Т.Королюк – заслужений будівельник України, нагороджений орденом Знак Пошани. Б.П.Дем'янюк – професор, кандидат фізико-математичних наук. Н.В.Андрійчук – заслужена вчителька шкіл України, провідний спеціаліст Міністерства освіти України з математично-природничих технологій. С.А.Дем'янюк – голова правління ВАТ РЗВА;. С.Р.Лаворик – доцент Київського інституту ядерної фізики, автор наукових праць. В.А.Стадник – кандидат технічних наук, доцент однієї із кафедр КП. М.В.Дем'янюк, П.П.Дем'янюк, В.П.Кирильчук – самодіяльні композитори. Т.В.Мазур – перша золота медалістка школи, літературознавець, поетеса, автор книги «Пісні моєї матері». Р. І Журомський – член Національної спілки журналістів України, автор книг «Розуму на двоє», «Обнімемо цей світ», «Ми парни – обыкновенные», «Веселий урок», «З роси і води». А. В. Радіонов – відповідальний секретар часопису «Політика і час». А.І.Козак – актор і режисер Львівського та Чернівецького театрів. М.І.Оверчук– директор РЗТА. В.Т.Мазур – військовий лікар, капітан 2-го рангу. В.А.Фурсачик - військовий льотчик, підполковник. І список цей, повірте, далеко не повний.

2002 р.

Хочеться вірити, що це дасть можливість вітчизняній книзі вийти з кризи. І, можливо, позитив відчують і автори, і видавництва, і читачі.

2004 р.

Ростислав Мокрій – спортивна гордість школи

Приємна звістка надійшла в нашу школу з Чернівців. Колишній наш випускник Ростислав Мокрій став чемпіоном світу з кікбоксингу.

Активно займатися спортом Ростислав почав у рідних Чернівцях, будучи учнем 6 класу. Займався футболом, волейболом, гімнастикою, боксом. Коли переїхав у Тучин, то свого талановитого учня підтримав учитель фізичної культури Олег Володимирович Грицовець. Ростислав неодноразово брав участь у районних змаганнях.

Після закінчення Тучинської ЗОШ, уже знову проживаючи в Чернівцях, Ростислав самостійно опанував програму з кікбоксингу. Першим серйозним спортивним здобутком став для Ростислава чемпіонат України в Дніпропетровську, де він посів III місце.

Після чемпіонату його зарахували в збірну України, і вже в 2011 році на чемпіонаті в Польщі він став чемпіоном Європи у ваговій категорії 90 кг і здав норматив майстра спорту міжнародного класу. Після успіху на чемпіонаті Європи, на чемпіонаті світу в Будапешті Ростислав Мокрій став чемпіоном світу, виконавши норматив заслуженого майстра спорту міжнародного класу.

На даний час Ростислав, крім названих нагород, має чорний чемпіонський пояс, готується до змагань на Кубок України, працює тренером молодіжної збірної м. Чернівців.

Слава тобі, Ростиславе, за те, що ти прославляєш на всеукраїнській, європейській та міжнародній аренах нашу школу та Україну.

2013р.

Скажіть, хто б із тих, хто пише, не хотів би видати свою книгу? От і доводиться звертатися до спонсорів. Відрадно, що є такі благодійники, як Микола Зінчук, Валентин Королук, Микола Ярошук, Віктор Нагорнюк, Павло Сулковський, Валерій Бейлах, Юрій Благодир, Володимир Чумак, Іван Ткачук, Петро Зубкевич, Микола Прокоп'юк, Петро Головайчук, Віктор Семенюк, Володимир Кутуза, Юрій Кравець, Петро Паламарчук, Семен Дем'янюк, Микола Оверчук, Валентин Крока, Сергій Ревчук, Володимир Жук, Микола Маринич, Олександр Демчук, Сергій Котяш, Віктор Шандрук, Павло Садовнік, Петро Торгун, Степан Гречич, Іван Торгун, Валентина Калюта, Андрій Тітенко...

Один із вищеназваних спонсорів своє життєве кредо визначив так: «Ту продукцію, яку випускає наше підприємство, з'їдають люди й навіть не знають, хто її випускає, хто керівник. Але коли я даю гроші на книгу, мене будуть пам'ятати й майбутні покоління. Тарасу Шевченку на видання першого «Кобзаря» теж гроші дали добрі люди. І знаєте хто? Смиренко, відомий садівник. От він відомий не тільки як садівник і підприємець». Оце позиція! Вона життєва й видно, що людина, яка говорить такі слова, пізнала сенс життя й думає про майбутнє. Я свідомо не називаю автора цих слів. Їх можна віднести до кожного із вищеназваних.

Отож підемо далі. Автор книги написав, знайшов спонсорів, редактора, видавництво. Домовився про тираж, дизайн обкладинки... І книгу видано. Тепер важливо, щоб вона дійшла до читача. І тут нова проблема – хто її буде розповсюджувати?

Не дуже беруться за це книгарні. У них свої проблеми. Доводиться розповсюдженням займатися самому автору. А для цього потрібен хист, час і нерви. Неодноразово газети пишуть про зустрічі літераторів із учнями шкіл, трудівниками підприємств. Це і є шлях пропаганди та реалізації книги самими авторами. А подивіться на тиражі книг. Вони мізерні, а значить, і дорожчі. Отак і чіпляються одна проблема за іншу, а питання не вирішуються. Відомо, що Президент України підписав Указ «Про пільгове оподаткування української книги».

Наливайко в Тучині

Антифеодальні виступи на волинських землях у 1595 році поширювалися. Селяни Тучина готувалися стати до лав борців. Селом поширилася чутка, що до Тучина підходять повстанські загони Северина Наливайка, який повертається з-під Варшави.

Повстанців чекали в Тучині з нетерпінням. Готувалися допомогти, хто чим може. Але коли повстанські загони вступили в село, Наливайко прийняв рішення в населених пунктах не ставати, а розташуватися в полі табором, також вислати вперед сторожу, слідкувати, чи не переслідують вороги. Допомогу від жителів, звісно, прийняти. Якщо є бажання поповнити ряди повстанців, то ввести в реєстр загонів.

Утомлене військо на чолі з ватажком рушило берегом річки Зеленки, залишаючи Тучин, у напрямку Коростятини. Уже в полі між Тучиною і Коростятиною стали табором. Укріпили його. Виставили сторожу. Поховали побратимів, які, будучи пораненими, померли в дорозі. Відпочивши, рушили на Остріг. У лавах Наливайка в той час було вже чимало тучинців. Нині на місці поховання козаків курган.

2013 р.

Подвижництво регента Дем'янюка

Чи не в кожному селі нашого краю вам можуть розповісти про неординарних у чомусь людей. Такою неординарною людиною був і тучинець Петро Павлович Дем'янюк (1893 – 1975). Спочатку – дещо з біографії. Народився він у Тучині. Семилітнім хлопчиком пішов до місцевої церковно – приходської школи, яку закінчив через три роки. Далі дитячі та юнацькі життєві будні. 1915-го, у розпалі Першої світової війни, Дем'янюка призвали до російського війська. Двомісячний вишкіл проходив у місті Сколин, що в Рязанській губернії. Відтак – переведення в Петроград, зарахування до 24-го кулеметного полку, що якраз формувався. Від'їзд на фронт було призначено на 8 березня 1917 року. Та революція 27 лютого поставила жирну крапку на цих намірах вищого російського командування.

У полк, де служив Петро, прибули більшовицькі агітатори й після проведення відповідної агітаційної роботи кулеметники перейшли на бік нової влади.

Правда, ні в штурмі Зимового палацу, ні в подальших подіях молодому тучинцю брати участі не довелося: згідно з наказом його та решту кулеметників направили охороняти залізничну станцію в Царському Селі. У цій якості солдати перебували до листопада 1918-го.

Повернувшись додому, Петро, як і всі тодішні селяни, зіткнувся з бідністю, розрухою, суспільною нестабільністю. Хтось у такій ситуації думав би в першу чергу про матеріальне. Але тільки не Дем'янюк. На той час у нього, пристрасного шанувальника української пісні, уже була своєрідна панацея – спів та театральне мистецтво. Згодом до ентузіаста пристали інші тучинці і в селі почали діяти церковний та світський хори, а також драматичний гурток. Ще й нині дехто пам'ятає, як Петро Павлович організовував виступи хористів на національних святах, де пісні під його керівництвом виконувалися виключно українською мовою, ставив вистави за творами Тараса Шевченка. І це при тому, що польська влада забороняла подібні заходи.

Якщо чудовими вокальними даними регента Дем'янюка нагородив Бог, то гру на музичних інструментах він опанував сам. З цього приводу доречно згадати фісгармонію – складний музичний інструмент, на якому Петро Павлович не лише навчився грати, а й власноруч сконструював та виготовив його. Такий підхід до справи давав хорошу можливість розкласти церковні партії на чоловічі й жіночі голоси, окремі голоси.

Інша іпостась Петра Павловича – композиторство. За своє життя він написав чимало музичних творів, які ще й зараз виконуються хористами тучинської церкви святої Параскеви. Зокрема, пасхальні стихири «Усе, що дише, нехай хвалить Господа», ектенії й пасхальні привітання, екзапостиларій «Розбійник», стихири до престольного празника святої Параскеви, твір для вранішньої служби «З нами Бог», дещо із пасхального канону «Як на світанні».

підтримує, активно пропагує книги місцевих літераторів.

Підприємець, митець, меценат, просто хороша й чуйна людина. Такий наш Петро Головайчук. Хай здоровиться йому, процвітає його підприємництво, світлішають мистецькі горизонти.

2001р.

Стан та перспективи української книги

Книга... З неї ми черпаємо знання. З нею ми стаємо духовно багатшими й упевненішими. Як будувати дім, садити сад, виховувати дітей – все це з книг. Я розумію, що багато дає практика. Практика від майстра до учня. І це так. А якщо майстра немає? Якщо хочеш зробити щось, чого ніколи не робив? Хто допоможе? Книга.

А ще книга змушує нас оцінювати свої вчинки, передбачати, співпереживати, заглиблюватись у роздуми, сміятися... Це вже художня книга.

Який же стан української книги в Україні? Неодноразово чуємо, що незавидний. Про стан видання української книги на теренах усієї держави говорити не будемо. Поведемо мову про Рівненщину. Авторів, які пишуть, у нас не менше, ніж в інших регіонах. І твори рівненських поетів, прозаїків, краєзнавців, гумористів відомі в усій Україні.

Талановиті й пишучі люди є, їх ціла когорта. Хтось пише для себе, хтось читає написане друзям, а інший виносить свої твори на суд читачів. Написане – це половина зробленої роботи. Видавництва, які б купили авторські права, видали й розповсюдили книги, немає. Літературних агентів, які б займалися виданням теж, доводиться автору крутитись, і все пробивати самому. А для цього потрібні кошти. Спонсорські, меценатські, авторські. Добре, якщо є розуміння представників влади, гранти владних структур, відповідно розроблені програми.

Ні, це не був легкий хліб. Відчув високу відповідальність перед односельцями. Треба було ж подбати про якнайповніше задоволення їх запитів. Спершу чогось не вистачало – приймав попередні замовлення. Вивчав попит споживачів, дбав про високу культуру обслуговування, про доступні ціни. До речі, треба все добре рахувати, обліковувати, сплачувати податки. У цій бухгалтерії повний порядок.

Петро Головайчук працює не сам. У його команді більше десятка чоловік. Вони вдячні підприємцеві за турботу про них, за працевлаштування. Першими помічниками Петру Миколайовичу є дружина Зінаїда Костянтинівна та син Микола.

Буваючи серед людей, неодноразово чув добрі відгуки про магазин «Явір». Нормальним є ставлення до нього інших місцевих підприємців. Конкуренція повинна бути чесною. «Хочеш, щоб до тебе йшли люди, працюй краще, ніж хтось,» – таке золоте правило Петра Головайчука.

Це, так би мовити, один бік справи життя підприємця. Любить пан Петро мистецтво й віддає йому чимало свого вільного й навіть робочого часу. Він учасник ансамблю «Явір і Яворина», багаторічний керівник фольклорного ансамблю. Душа його лежить до музики, пісні, художнього слова.

Фольклорний ансамбль здобув звання «народний самодіяльний». Із ним Петро Миколайович виступав на багатьох сценах краю. Читаю одну із почесних грамот: «Нагороджується Петро Миколайович Головайчук – керівник фольклорного ансамблю Гоцанського будинку школярів та учнівської молоді за значні успіхи у вихованні національної самосвідомості, патріотизму, громадянськості школярів, розвиток творчих здібностей і обдарувань вихованців та за підготовку призерів обласного фольклорного свята учнівської молоді «Кришталеві джерела Полісся». А таких грамот у героя цієї розповіді десятки.

Петро Миколайович причетний до багатьох культурно-мистецьких заходів, що проводяться в Тучині та районному центрі. Він любить поезію, цінує творчих людей, матеріально їх

Ще замолоду Дем'янюк почав збирати хорові церковні твори Річинського, Веделя, Бортнянського, Давидовського, Вехнянінова, Чайковського, Курденовського та інших композиторів-класиків. Позаяк текстові матеріали були видані церковно-слов'янською мовою, то виникла необхідність перекласти їх на українську. І хоч справа виявилася непростою, проте Петро Павлович із нею впорався.

Після того, як рукопис оправили, він перетворився на книгу. Туди ввійшли вже згадані музичні твори, написані Дем'янюком. Збірку партитур зберіг для нас учень Петра Павловича Гаврило Тивончук. Цей 88-літній тучинець – активний учасник церковного хору – передав її Улянці Онуфріївні Дем'янюк, яка, керуючи церковним хором після П.П. Дем'янюка, передала її на зберігання в Свято-Параскевську церкву Тучина. Наразі унікальним партитурам немає ціни. Адже решта подібних речей, перекладених на українську мову, дотепер, на жаль, не дожила, оскільки була знищена. Коли ж щось і лишилося, то тільки в аматорів. А раз так, то немає нічого дивного в тому, що керівництво Рівненської єпархії Української православної церкви Київського патріархату та настоятель тамтешнього Свято-Покровського собору, довідавшись, що така книга є, зробили із неї ксерокопії, аби використовувати безцінні твори духовної музики у своїх храмах.

1999 р.

Журналіст, поет, громадянин, людина

Мова йде про Ростислава Івановича Журомського, з яким доля мене звела в не такі й далекі 80-ті роки минулого століття. Я з сім'єю переїхав у Тучин у 1985 році. Поцікавився літературно-мистецьким життям району. А оскільки в мене були деякі творчі напрацювання, то надіслав їх у районну газету. І радості моїй не було меж. Надіслані твори районка надрукувала. Так зав'язалася наша дружба. Я почав дописувати в газету замітки, нариси, інтерв'ю, краєзнавчі матеріали і, звичайно, поезію та гумор.

«Освітянка» та «Освітяночка»

Перше знайомство із Журомським відбулося, коли нас, переможців районного конкурсу «70 звитяжних літ» (а я був одним із призерів), запросили для нагородження. До мене, усміхаючись, підійшов чоловік:

– Ви Микола Жакун із Тучина? – запитав він.

Я ствердно кивнув головою.

– Я Ростислав Журомський, – продовжував усміхатися мій співбесідник. – Теж із Тучина. Тучинську школу закінчив.

Ми розговорилися. Ростислав Іванович мені повідав, де він народився, де жив, коли ходив у школу. І виявилось, що жив по сусідству з нинішньою моєю оселею. Згадав учителів, розпитав про їхнє життя – буття. Оцінив мої твори, запросив до співпраці з «Веселкою». І мене здивувало, що коли вже розходилися, то провів мене аж до воріт і потиснув руку.

Пізніше ми неодноразово бачилися, передзвонювалися й ця людяність, доброта, гуманність були присутні і в розмові, і в ділах. Він редагував мої ранні твори, указував на недоліки, підказував, як потрібно робити, щоб було гарно й правильно. І коли я задумав видавати свої перші книги, то попросив саме Журомського бути їх редактором. Я знав, що якщо їх читав Журомський, що якщо він їх випускав у світ на сторінках районки, то іншого редактора й не треба.

А потім було й навпаки. Я став редактором його творів. «Оскільки ви мовник, – говорив він мені, – то гляньте на ці твори як мовник».

Твори його були досконалі й мені щось там удосконалювати не довелося. Я тільки потім зрозумів, що авторові, який готує збірку до видання, цікава думка сторонньої людини. Бо буває, що сам так зачитаєш написане, що щось та й пропустиш. А Журомський цього допустити не міг. Він був професіоналом.

Скільки разів ми не зустрічалися, то Ростислав Іванович згадував своїх учителів, вітав їх, знав про їхні здобутки й негаразди. Він бував у рідній школі, зустрічався з однокласниками. Ніколи не забував свого рідного Тучина.

2010 р.

Як би не був переобтяжений домашніми та шкільними клопотами вчитель сільської школи, він завжди знайде час доторкнутися до прекрасного. Особливо до пісні. Огляди художньої самодіяльності різних рівнів, святкові концертні програми, вшанування своїх колег – ось неповний перелік участі вчителів Тучинської школи в мистецьких акціях.

Поруч з учнівським ансамблем «Червоне й чорне», який нещодавно демонстрував свою майстерність по обласному радіо в програмі «Перевесло», у Тучинській школі діють ще два ансамблі: «Освітянка» та «Освітяночка». Наставники учнів не хочуть відставати від молодших талановитих артистів. Вони у цій програмі «Перевесло» представили на суд слухачів пісню поета М. Жакуна та композитора Степана Осипчука «Сумує чайка». А в репертуарі «Освітянки» й «Освітяночки» декілька десятків пісень народних та місцевих авторів.

Співаків «Освітянки» Любов Ткачук, Тетяну Самолюк, Світлану Лаврук, Ларису Іванову, Валентину Галатюк, Любов М'ясоєдову, Галину Кирильчук, Ларису Ничипорук та «Освітяночки» Наталію Сірук, Аллу Кирильчук, Михайла Галайчука, Галину Мокрій, Наталію Довгалець, Інну Скороход знають і поважають жителі села.

2004 р.

Завітайте у «Явір»

Що таке «Явір»? Це приватний магазин Петра Головайчука в Тучині. Споруда ошатна, гарно оздоблена. Виросла на сільській площі по сусідству з Будинком культури.

Ще не так давно господар цього закладу не думав – не гадав, що розпочне свою справу на торгівельній ниві. Але обставини підказували зайнятися чимось серйозним. І вирішив Петро Миколайович стати підприємцем. Зваживши всі плюси й мінуси, він внутрішньо відчув, що зуміє налагодити нову справу, повірив у її успіх. А коли було зроблено перші кроки, то побачив, що не помилився у своєму виборі. І з головою поринув підприємець у нові турботи.

21

